

Nr 555

Av herr Johansson i Torp m. fl., om ökat investeringsanslag till fonden för lån till företagarföreningar m. fl.

De sysselsättningsvärigheter, som voro för handen inom stora delar av landet under 1930-talet, främst i Norrland och på västkusten, föranledde en mera aktiv näringspolitik från samhällets sida. Bl. a. bildades företagarföreningar med syfte att genom stöd till enskild företagsamhet på längre sikt öka sysselsättningsmöjligheterna för befolkningen. Verksamheten avsågs i första hand böra komma de landsdelar till godo där näringslivet var föga differentierat samt där landsbygdens avfolkning hotade att bli ett allvarligt problem.

Intresset för bildande av företagarföreningar har ökat allteftersom erfarenheter vunnits, som utvisa föreningarnas stora betydelse för ifrågavarande ändamål. Sålunda kommer verksamheten med sannolikhet att under innevarande år omfatta samtliga län i landet. Statsmakterna och landstingen ha även lämnat sin medverkan till en successiv utbyggnad av verksamheten genom ökade ekonomiska bidrag såväl för administrationen som låneverksamheten. Riksdagen har vid upprepade tillfällen givit uttryck för önskemål om att företagarföreningarna skulle erhålla ökade resurser för att i än högre grad kunna fullfölja sina viktiga näringspolitiska uppgifter. Sedan företagarföreningar numera finnas praktiskt taget i samtliga län, synas dessa i ökad utsträckning böra utnyttjas för att motverka landsbygdens avfolkning. Vunna erfarenheter synas ge vid handen att stora möjligheter föreligga att mildra verkningarna av utflyttningen från landsbygden, där företagarföreningarna genom sin verksamhet kunnat förstärka näringslivet inom den mindre företagsverksamheten.

De växande ungdomskullarna och den yrkesutbildning som planeras genom 9 y måste medföra en ökad insats för att tillskapa företag på landsbygden, som kunna absorbera den yrkesutbildade arbetskraften. Sker ej detta, kommer utflyttningen att påskyndas i en alltmer stegrad takt.

Hantverket och den mindre industrien ha haft svårt att följa med i den industriella utvecklingsprocess som ägt rum under senare år, detta beroende på bristande ekonomiska och personella resurser. Att vid företag av denna art anställa speciellt utbildad personal är ej ekonomiskt genomförbart, där heltidsanställning ej är erforderlig. Trots detta ha de mindre företagen väl hävdat sig vid sidan om den större industrien.

En betydande produktionsökning och kostnadssänkning kan förväntas inom denna sektor av näringslivet om företagen finge möjligheter att i ökad utsträckning konsultera företagarföreningarnas personal, vilka kunde

lämna råd och anvisningar i företagsekonomiska, driftstekniska samt kommersiella och administrativa frågor.

En förbättring av de mindre företagens arbetslokaler är ett led inom rationaliseringen, som man måste beakta, då högsta möjliga utbyte av ett företags tekniska resurser endast kan äga rum om lokalerna äro välplanerade. För detta ändamål erfordras en rådgivning, som sammanjämnar enskilda och allmänna synpunkter.

Inom småföretagen ha finansieringsproblemen alltid intagit en central plats. Flertalet av småföretagen har startats av personer med den personliga insatsen som största tillgång, medan kontanter och materiella resurser varit begränsade. Detta har medfört att småföretagen som näringsgrupp betraktat städse haft vissa likviditetssvårigheter. Den tekniska utvecklingen och behovet av dyrbara maskiner, kravet på bättre verkstadslokaler, nödvändigheten att tillverka i större serier o. s. v. ha även ökat kapitalbehovet. Givetvis ha även möjligheterna att erhålla bankkrediter minskats genom kreditrestriktionerna.

Inledningsvis har framhållits hur behovet av en differentiering av näringslivet i olika delar av landet samt en ökad sysselsättning på landsbygden gör det önskvärt med ökad småföretagsamhet. De organ som enligt vunnit erfarenhet varit mest lämpade för främjande av småföretagen äro företagarföreningarna. De medel som hittills lämnats till den låneverksamhet som bedrivits inom dessa föreningar ha varit väl använda pengar. Då långivningen genom företagarföreningarna avser toplån, ha dessa lån gjort det möjligt att från banker och andra penninginrättningar erhålla lån så att den lokala investeringen i småföretagen torde uppgå till mer än 100 milj. kronor. Detta är ett relativt blygsamt belopp, men det bör uppmärksammas att dessa siffror avse de län som haft föreningar med långivning — främst norrlandslänen och Bohuslän.

I årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, har föreslagits på kapitalbudgeten att anslaget till företagarföreningarnas direkta långivning höjes från 2,5 milj. kronor till 3 milj. kronor, samt på driftbudgeten att anslaget till subventioner i samband med låneverksamheten höjes från 250 000 till 300 000 kronor. Detta ställningstagande från departementschefens sida är värt allt erkännande, men vi anse likväl det vara möjligt för statsmakterna att sträcka sig något längre. Företagarföreningarnas förtroenderåd hade i skrivelse hemställt hos Kungl. Maj:t att lånemedlen skulle för budgetåret 1956/57 uppräknas till 4 milj. kronor, vilket departementschefen med hänsyn till de skärpta kreditrestriktionerna ej kunnat biträda.

Inom företagarföreningarna har gjorts en sammanställning av det aktuella behovet av medel för den direkta långivningen, vilken sammanställning enligt uppgift visar ett medelsbehov av 7 milj. kronor.

Vi äro fullt medvetna om de skäl som departementschefen åberopar som grund för sin återhållsamhet och som hänför sig till angelägenheten av att uppehålla penningvärdet. Vi anse likväl att det stöd det här är fråga om är av den karaktär att det mycket väl rymmes inom den godtagna penningpo-

litikens ram. Vi mena nämligen att den verksamhet företagarföreningarna stöder är så sund och så betydelsefull för berörda orter att det knappast kan ligga någon fara uti om företagarföreningarna genom ökat investeringsanslag få en vidgad rörelsefrihet för sin verksamhet.

Med stöd av det anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta att under Kapitalbudgeten,
Handelsdepartementet: Fonden för lån till företagarföreningar
m. fl. anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1956

Carl E. Johansson

i Torp

Ragnar Ekström

Helge Lindström

Birger Nilsson

i Östersund

Gösta Andersson

Mölnadal